

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid *Oirschot*

NIEUWSBRIEF augustus 2021

Voorwoord

Een gemeentegrens had vóór 1811 een hele andere betekenis dan tegenwoordig. Nederland had nog geen centrale overheid, en de wetten en regels die in een bepaald rechtsgebied (jurisdictie) golden waren afhankelijk van de privileges die een gemeente vaak al in de middeleeuwen van de landheer had ontvangen. Elk dorp had als het ware zijn eigen rechtsstelsel, met eigen regels en gewoonten op het gebied van bestuur en rechtspraak. Zo bezat de schepenenbank van Oirschot de hoge jurisdictie, het recht om in criminele zaken te vonnissen. Ze konden daarbij ook de doodstraf opleggen.

De terechtstelling van een ter dood veroordeelde vond altijd in het openbaar plaats, midden op de markt. Van heinde en ver kwamen mensen kijken hoe de beul (meestal de scherprechter van de stad Den Bosch) de strop om het hoofd van de veroordeelde legde en daarna de executie uitvoerde. Na afloop van de terechtstelling werd het lijk op last van de schepenen naar een plaats gebracht aan de grens van de gemeente waar het vlak bij een drukke doorgaande weg werd opgehangen totdat het van verrotting uit elkaar viel. De boodschap moest duidelijk zijn: als jij slechte bedoelingen hebt kun je beter uit onze gemeente wegblijven.

Ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van onze heemkundekring werd de grens van de gemeente Oirschot (na de afscheiding van Best) door vrijwilligers van onze gemeente gemarkeerd met herstelde en nieuwe grenspalen. In het afgelopen jaar hebben dezelfde vrijwilligers (twintig jaar ouder) de palen gerestaureerd en voorzien van nieuwe (hufteerproof) bordjes. Bij die gelegenheid is er ook een nieuw boekje over de grenspalenroute uitgebracht, dat onder andere te koop is bij TIP. Het boekje werd op 15 juli bij de grenspaal tussen Oirschot en Oostelbeers aangeboden aan de burgemeester. Het was de eerste officiële bijeenkomst van de heemkundekring in bijna anderhalf jaar. Binnenkort gaat de heemkamer weer open, en er staat een kleine studiereis op het programma. Langzaam herneemt normaal zijn loop.

Anton Neggens
Voorzitter

Uitreiking 1^e exemplaar nieuwe boekje 'Paal en Perk, hersteld'

Op 15 juli jl. vond om 15.30 uur bij de Grenspaal 'Onze Scheipoal' de uitreiking plaats van het 1^e exemplaar van het nieuw boekje 'Paal en Perk hersteld'.

Tussen de buien door lukte het onze voorzitter Anton Neggers om in het veld op de oude grens tussen Oirschot en De Beerzen waar deze grenspaal staat te pronken aan burgemeester Judith Keijzers het 1^e exemplaar van het nieuwe boekje te overhandigen.

Daarna volgde van 16 tot 17 uur een bijeenkomst in kleine kring (vanwege corona) in het Boterkerkje alwaar na een inleiding van de voorzitter over het fenomeen 'grenzen' door bestuurslid Han Smits een korte film werd vertoond over de opening van de Grenspalenroute 10 jaar geleden.

Burgemeester Judith Keijzers ontvangt boekje 'Paal en perk hersteld'. © Bert Jansen/DCI Media

In het najaar van 2001 vierde Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot haar 50-jarig bestaan en deed Clari van Esch het voorstel een grenspaal op te richten hetgeen resulteerde in een werkgroep, bestaande uit Jac Klaassen, Martien Heijms en Cees van Rijen, die zoveel mogelijk oude grenspalen en andere grensmarkeringen herstelde en tevens een fiks aantal nieuwe grenspalen plaatste. Ter afsluiting van dit project werd op 22 oktober 2011, in het jaar dat de heemkundekring 60 jaar bestond, de laatste paal gesteld.

In 2020 is door de nog steeds bestaande werkgroep de hele route nagelopen en daar waar nodig hersteld en zijn alle grensmarkeringen voorzien van nieuwe naamplaatjes. In het voorjaar van 2021, het jaar waarin de heemkundekring 70 jaar bestaat, is een nieuw boekje uitgekomen over de fiets- en wandelroute langs de historische grenspalen.

Openstelling Heemkamer Monumentendagen 11 en 12 september

In september zijn weer de landelijke Open Monumentendagen op zaterdag 11 en zondag 12 september as. Ook de heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' doet daar natuurlijk aan mee!

Op beide dagen is de heemkamer zowel 's ochtends als 's middags voor publiek geopend. Gasten kunnen dan rondkijken in de leeszaal en in 'De goei kamer' worden enkele heemkundig interessante films vertoond.

En natuurlijk is er alle gelegenheid voor gezellige 'heemkundige' praat!

Hierbij doen we een oproep je op te geven als gastheer of gastvrouw voor een van de monumentendagen. Zowel zaterdag 11 als zondag 12 september kunnen we nog hulp gebruiken.

Als je een paar uurtjes tijd heb geef je dan op via: secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl

Dankjewel!

Namens het Bestuur

Zaterdag 18 september a.s. Kleine studiereis Textielmuseum Tilburg

Als alles meezit voor wat betreft corona en de overheid ons geen nieuwe beperkingen oplegt gaan we zaterdag 18 september 2021 weer van start met onze jaarlijkse kleine excursie.

Aanvankelijk zou die bestaan uit een bezoek aan de LochHal maar die is tegenwoordig voor iedereen vrij te bezichtigen en gratis rondleidingen worden er niet meer gegeven hetgeen voor ons reden was hiervan af te zien.

Als alternatieve bestemming is gekozen voor het Textielmuseum.

Zoals waarschijnlijk bekend heeft Tilburg een uniek en vermaard Textielmuseum. Bijzonder passend in de historie van die Textielstad. Een museum met uitstraling. Het kreeg zelfs het predicaat: Museum van het jaar 2017.

De reiscommissie heeft zich ter plaatse georiënteerd omtrent de mogelijkheden en we zijn er zeer enthousiast over.

Textielmuseum Tilburg

Wij hebben dan ook de volgende afspraken gemaakt:

Bezoek heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' aan Textielmuseum

Datum: Zaterdag 18 september.

Bezoekadres: Goirkestraat 96, 5046GN Tilburg

Telefoon: 013 5367475

Het museum ligt in het westelijk stadsdeel van Tilburg en de afstand vanuit Oirschot is te groot om dat met de fiets te doen. Vandaar ons verzoek om met de auto daar naar toe te gaan.

Vertrek vanaf de markt in Oirschot Zaterdag 18 september as. om 13.15 uur.

Het verzoek is: ga in ieder geval zoveel mogelijk carpoolen!

Neem elkaar mee en maak onderlinge afspraken. In de buurt van het museum, werd ons verzekerd, is voldoende parkeergelegenheid.

Alle deelnemers worden om 14.00 uur in de Foyer op 2e verdieping van het museum verwacht. Er is een lift aanwezig.

In de Foyer wordt op koffie met gebak getrakteerd en wordt er een korte inleiding gegeven.

Daarna gaan we het museum bezichtigen en zal aandacht besteed worden aan de historie van het museum. Maar ook en vooral aan de huidige ontwikkelingen die op spectaculaire wijze onder de aandacht van de bezoeker worden gebracht.

Tenslotte kan tot sluitingstijd nog een afzakkertje genomen worden in het museumcafé.

De Kosten:

De kosten van de rondleiders wordt door de Heemkundekring betaald.

Leden met een museumjaarkaart betalen € 8.- Leden zonder museumjaarkaart € 20.-.

Dit bedrag met vermelding van je naam kan worden overgemaakt op reknr.

NL57RABO0133865916 t.n.v Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot.

Omdat we tijdig op moeten geven met hoeveel personen we aan die excursie gaan deelnemen dient er **vóór 1 september** betaald te worden!

Let op!!! Vergeet niet je **Museumjaarkaart** op die bewuste dag mee te nemen.

Een fijne dag toegewenst!!

Met vriendelijke groet,

De reiscommissie: Jan Kuijpers, Toon van de Looij en Christ Oomen

Aankondiging Jaarvergadering donderdag 23 september a.s.

Op donderdag 23 september as. vindt de Jaarvergadering van de Heemkundekring plaats. Normaliter staat die in januari op het program maar vanwege corona is de jaarvergadering uitgesteld tot een later tijdstip.

Het bestuur doet op de jaarvergadering als gebruikelijk verslag over het afgelopen jaar 2020 en kijkt ook alvast een beetje vooruit naar 2021.

Verder vindt ook de uitreiking van de Heemkundeprijs van 2020 plaats aan Han Smits en Arthur de Vries voor het Jumboboek 'Historisch Oirschot'.

We ontmoeten u graag op de Jaarvergadering die dit keer plaats vindt in de zaal van restaurant 'De Beurs' aan de markt in Oirschot.

Mogelijk zullen we het aantal bezoekers nog wat moeten limiteren om e.e.a. Coronaprof te kunnen laten plaatsvinden maar de jaarvergadering gaat in ieder geval door.

U ontvangt voor de Jaarvergadering nog een uitnodiging per mail.

Namens het Bestuur

Voortgang Inventarisatie Archiefmateriaal en Documentatie

Nou, het einde van de inventariseringswerkzaamheden bij het onderdeel Documenten is in zicht! Wanneer ik dit stukje schrijf, zijn er 750 dossiers gevormd. Een flink deel vormen de kadastrakaarten en de indexen (toegangen) erop. De grote plattegronden zitten in ladekasten en zijn gesorteerd op de diverse secties waarin Oirschot is verdeeld. Elke sectie is nog eens onderverdeeld in drie of vier deelbladen en daarbinnen heeft elk perceel een nummer. Het mooie ervan is dat op veel van de eerste kaarten uit 1832 per perceel door een aantal leden van onze heemkundekring is aangegeven wie er woonde en/of eigenaar was.

Via de index (kaartenbak) kun je op een kaartje het nummer van een perceel opzoeken en lezen van wie het was, hoe groot het was en hoe het gewaardeerd werd voor de belasting. Naast de kaarten uit 1832 hebben we een serie uit 1952, waarvoor min of meer hetzelfde geldt.

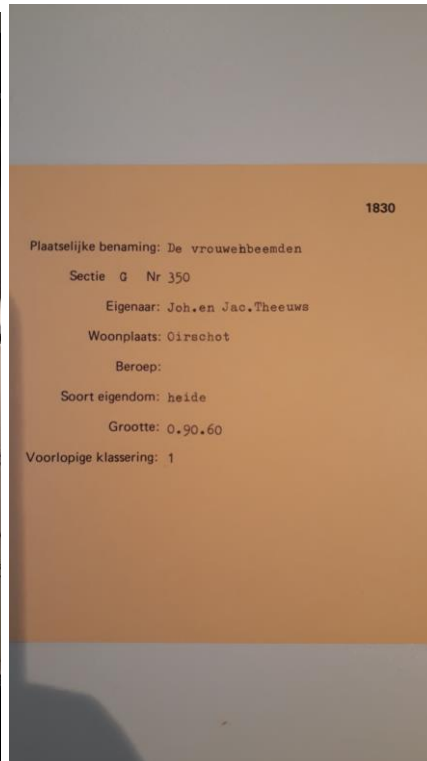
De laatste loodjes hopen we in augustus/september af te werken. We weten dan in ieder geval over welke onderwerpen wij gegevens in huis hebben. Via onze website kan de hele wereld dat te weten komen en op de maandagavonden komen bekijken in onze mooie studiezaal.

Op de laatste dag van juli stond opeens de zoon van oud huisarts en gemeenteraadslid Burgering voor de deur. Hij woonde vroeger in de Nieuwstraat en deed nog eens een nostalgische tour met zijn vrouw en dochter. Het is dan leuk om zo iemand te kunnen helpen aan het bidprentje voor zijn vader en diverse krantenartikelen!

Charles Boissevain

Kadasterkaarten

Toegang op de kadasterkaart

Save the date Jubileum Heemkundekring 27 oktober a.s.

Woensdag 27 oktober 2021 bestaat de heemkundekring "De Heerlijkheid Oirschot" 70 jaar! Dat heuglijke gebeuren mag natuurlijk niet ongemerkt voorbijgaan.

Het bestuur is volop bezig een programma op te stellen voor deze feestelijke dag. In de Nieuwsbrief van september ontvangt u nader bericht over de invulling.

Zet de dag alvast in uw agenda!

We gaan er een feestelijk en heemkundig interessant gebeuren van maken.

Namens het Bestuur

Lezingen najaar 2021

Op 21 oktober 2021 vindt de lezing 'Verhalen over heksen en hun oorsprong' van Maria van Deutekom plaats in de Harmoniezaal van restaurant De Burgemeester.
(Deze lezing was oorspronkelijk in februari gepland maar kwam vanwege corona te vervallen.)

Op 18 november 2021 staat de lezing 'Oost-Indisch Doof!' gepland en last but not least volgt 16 december de lezing 'Een galerij van Brabantse Dokters'. Deze lezingen vinden allebei plaats in de zaal van Café 't Vrijthof.

Mogelijk zullen we het aantal bezoekers nog wat moeten limiteren om e.e.a. coronaproof te laten plaatsvinden maar de lezingen gaan in ieder geval door!

Cursus Stamboomonderzoek voor beginners

De Volksuniversiteit Eindhoven biedt in samenwerking met het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven en de Afdeling Kempen- en Peelland van de Nederlandse Genealogische Vereniging een cursus stamboomonderzoek voor beginners aan. Docent is Anton Neggens.

Zie voor meer informatie: <https://vu-eindhoven.nl/nieuw/stamboomonderzoek-voor-beginners>

Uitgaven en mededelingen

- 1) Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op:

- 2) Nieuws over de heemkundekring kunt u vinden op de website via deze link:

www.deheerlijkheidoirschot.nl

- 3) In het najaar van 2022 viert Brabants Heem haar 75-jarig jubileum. Samen met de heemkundekringen wil men dan een mooi boek uitgeven over lokale tradities. Als u een echte Oirschotse traditie weet die al lang bestaat meld dat dan s.v.p. bij het secretariaat van onze heemkundekring.

- 4) De cursus Oirschotlogie maakt een herstart. Op 11 september gaat cursus 5 van start met de eerste les, bestaande uit een rondleiding door het centrum van Oirschot. Deze cursus zit vol maar als u interesse heeft kunt u zich oriënteren op het aanbod via: www.oirschotlogie.nl

- 5) Wie meer wil weten van het onderzoek van Frank van Doorn van Erfgoed Brabant naar de positie van Joden in Noord-Brabant tussen 1930 en 1945 kan terecht op de website van erfgoed Brabant Daar staat een linkt om een podcast hierover te beluisteren. Zie www.erfgoedbrabant.nl

- 6) In Barak 1B van Nationaal Monument Kamp Vught is van 24 juli t/m 5 september de expositie *Lain Sayang Lain* (vrij vertaald: *wij zijn er voor elkaar*) te zien die in woord en beeld aandacht schenkt aan vier generaties Molukkers in Nederland. Vooraf reserveren is nodig via www.nmkampvught.nl

- 7) Erfgoed Brabant en Brabants Heem organiseren voor leden van heemkundekringen op 1 sept. 2021 in Sint Oedenrode van 19 tot 20.30 uur de zomerlezing 'Landschap is emotie'. Anne van Kuijk en Harrie van den Brand gaan o.a. in op de Hooibrug over de Dommel in Sint-Oedenrode van kunstenaar Birthe Leemeijer en op hoe kunst betekenis kan geven aan het landschap. Na afloop is de Hooibrug bekijken. Locatie: Ahrend hoofdkantoor, Kofferen 60, Sint-Oedenrode. Kosten €5,-. Aanmelden is verplicht via info@erfgoedbrabant.nl o.v.v. naam, aantal personen en titel lezing.

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

Vanaf maandag 6 september as. is de Heemkamer weer geopend!

Iedere maandag kunt u hier van 18.30 tot 21 uur terecht.

Voorlopig is de openingstijd beperkt tot 1 avond per week.

Er blijft behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die de bezoekende leden willen ontvangen. Mocht u geïnteresseerd zijn in dit leuke werk, dan graag contact opnemen met Marina Pasmans. Ook mensen die een poetskarweitje op zich willen nemen kunnen dit aan Marina doorgeven. Dat kan via mail: marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 0499-574757).

Activiteitenkalender 2^e helft 2021

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Zaterdag 11 en zondag 12 september 2021	Openstelling Heemkamer in het kader van Open Monumentendag met filmvertoning in 'Goei kamer'
Zaterdag 18 september 2021	Kleine Studiereis Tilburg
Donderdag 23 september 2021	Jaarvergadering. Locatie: De Beurs
Donderdag 21 oktober 2021	Lezing 'verhalen over heksen en hun oorsprong'. Locatie: Harmoniezaal Burgemeester
Donderdag 27 oktober 2021	Jubileum heemkundekring 70 jaar. Programma en locatie volgen
Donderdag 18 november 2021	Lezing 'Oost-Indisch Doof!'. Locatie: zaal café 't Vrijthof
Donderdag 16 december 2021	Lezing 'Een galerij van Brabantse dokters'. Locatie: zaal café 't Vrijthof